

Capitolele 11-22 O SCURTĂ RECAPITULARE

Primele 9 capitole ne descoperă primele două condiții fundamentale absolut necesare pentru ca apropierea lui Israel de Dumnezeu să fie posibilă. Acestea sunt: existența jertfei și a mijlocitorului ales de Dumnezeu. Însă, primele 9 capitole pun în lumină și a treia condiție absolut necesară pentru ca Israel să poată trăi în prezența unui Dumnezeu sfânt și să se poată apropia de Acesta. A treia condiție are în vedere sfințirea lui Israel. Alături de jertfa poruncită de Dumnezeu și de Mijlocitorul ales de Acesta, este nevoie și de o inimă sinceră și curată. Într-adevăr, jertfele erau pline de semnificații și acestea se refereau la viața de ascultare a lui Israel. Din semnificația jertfelor, evreul învața care sunt așteptările generale ale lui Dumnezeu de la ei, și anume:

- ⇒ o viață dedicată în întregime lui Dumnezeu cu prețul suferinței și al lepădării de sine;
- ⇒ o comuniune permanentă cu Dumnezeu spre împlinirea poruncilor legământului pentru a-L reprezenta printre Neamuri;
- ⇒ o recunoaștere a faptului că totul e prin harul Lui și o căutare permanentă a unei părtașii mai profunde cu Domnul;
- ⇒ o pocăință sinceră și imediată față de orice păcat;
- ⇒ o părtașie cu bucuria lui Dumnezeu pentru alții și pentru sine;

Capitolul 10, care este un capitol de tranziție spre următoarea secțiune a cărții, insistă și el pe cea de-a treia condiție. Pe de o parte, evidențiază că mai important decât ritualul în sine este atitudinea cu care este făcut acel ritual, iar pe de altă parte pune în lumină faptul că o apropiere mai mare de Dumnezeu impune o sfințire mai profundă a vieții.

Secțiunea Curățirilor (cap. 11-22) dezvoltă această a treia condiție a sfințirii. Prima subsecțiune (cap. 11-15) conține curățiri de natură exterioară, curățiri ceremoniale ale trupului și obiectelor fizice. Deși necurățiile exterioare nu reprezintă un păcat în sine înaintea lui Dumnezeu, aceste porunci aveau un rol foarte important în viața lui Israel. Pe de o parte, protejau sănătatea fizică a comunității, iar pe de altă parte reprezentau un instrument pedagogic excelent prin care Israel învăța despre sfințenia lui Dumnezeu și necesitatea curățirii morale. Iată ce învața Israel din aceste curățiri exterioare:

• **cap. 11** → Dumnezeu i-a pus de o parte dintre popoare pentru a trăi o viață deosebită de acestea. Pentru aceasta, trebuia să se deprindă să citească realitatea prin lentilele lui Dumnezeu și să deosebească mereu ce este curat de ce nu este curat.

• **cap. 12** → Femeia trebuie să își păstreze locul pe care i l-a dat Dumnezeu prin creație. Ea nu trebuie nici glorificată, nici înălțată mai presus de bărbat, dar nici neglijată sau exploatată.

• **cap. 13** → Păcatul are un efect de distrugere și contaminare asemenea leprei, de aceea se impune o delimitare grabnică de cel ce trăiește în păcat.

• **cap. 14** → Cel curățit de păcatul său trebuie reprimat cu bucurie de comunitate și ajutat să se reabiliteze față de sine însuși.

• **cap. 15** → Principiul contaminării este oglindit nu doar în poruncile privitoare la lepră (mai rară de altfel), ci și în poruncile privitoare la scurgerile din trupul bărbatului sau al femeii (situații mai frecvente). Ideea este că principiul contaminării trebuia amintit mai de multe ori evreului, iar cazurile de lepră erau mai rare. De aceea, se pare, Dumnezeu adaugă și curățirile cu privire la scurgerile din trupul bărbatului sau al femeii.

Așezarea capitolelor în această ordine nu este întâmplătoare. Este foarte important că primul este capitolul 11. Este capitolul prin intermediul căruia Dumnezeu îl învață pe Israel să-și formeze un discernământ spiritual. Nu trăim într-o lume neutră din punct de vedere spiritual. Nu, există lucruri curate și lucruri necurate, lucruri care sunt bune înaintea lui Dumnezeu și lucruri care sunt o urâciune înaintea Sa, lucruri care-l înobilează pe om și lucruri care-l întinează. Israel trebuie să fie conștient că este pus de o parte dintre Neamuri pentru a duce o viață specială care să oglindească unicitatea și sfințenia lui Yahwe. Că pentru aceasta trebuie să se deprindă ca nu numai în domeniul alimentelor, ci în toate domeniile să deosebească ce este curat și ce nu este curat.

Capitolul 12 deschide perspectiva curăției în cadrul familiei. Curăția în familie începe prin respectarea rolurilor pe care le-a gândit Dumnezeu prin actul creației. Astfel, femeia nu trebuie glorificată sau zeificată (pentru că dă naștere copiilor) – ca în culturile păgâne – și nici nu trebuie înălțată mai presus de bărbat. În același timp, ea nici nu trebuie exploatată ca obiect sexual sau ca o slugă, ci trebuie avut grijă de nevoile și vulnerabilitățile ei.

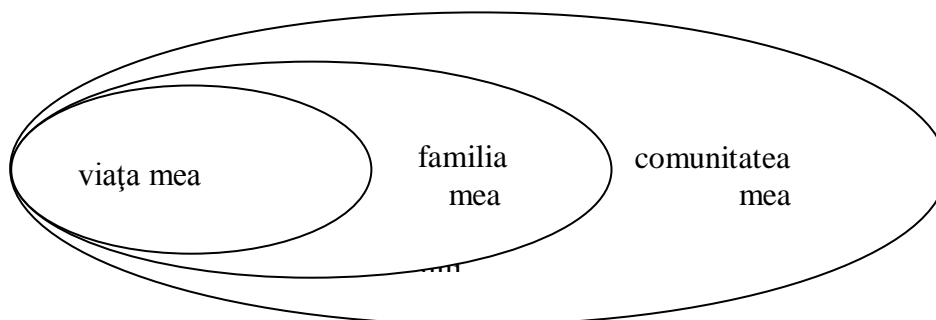
Capitolele 13-14 deschid perspectiva curățirii într-un cadru mai larg, cel al comunității în care eu trăiesc. Prin aceste capitole, Dumnezeu, dincolo de protejarea sănătății fizice a comunității, vrea să îi învețe cum să se raporteze la păcat și la cel păcătos, precum și la cel curățit de păcatul său. Astfel, lepra devine simbolul păcatului și evreul învață să urască păcatul, să aibă repulsie și să se delimiteze de el, deoarece distruge, împietrește și se răspândește cu rapiditate în comunitate. În același timp, el învață că trebuie să-l primească înapoi cu bucurie pe cel curățit de păcatul lui și să-l ajute să fie reabilitat înaintea propriei conștiințe și înaintea comunității.

Capitolul 15 este tot o lecție cu privire la păcat. În acest capitol, sunt reluate două teme: cea a repulsiei față de păcat și, mai ales, cea a principiului contaminării. Noutatea față de capitolul 13 este aceea că instrumentul pedagogic nu mai este lepra (boală mai rară și mai înspăimântătoare), ci scurgerile din trup (mai frecvente și mai puțin înspăimântătoare). Ideea este că Dumnezeu consideră așa de importante cele două lecții (repulsia față de păcat și principiul contaminării), încât vrea ca evreul să își aducă aminte mai des de ele în viața de zi cu zi. De aceea, El Se folosește de lucruri care se întâmplă mai frecvent în viața oamenilor: scurgerile din trup.

Capitolele 11-15 cuprind curățiri de natură exterioară care au consecințe pozitive pentru sănătatea fizică a unei comunități. Dar ele sunt mai mult decât atât. Ele reprezintă o lecție despre sfințenia lui Dumnezeu. Iată cum se încheie cap. 15: „*Așa să depărtați pe copiii lui Israel de necurățiile lor, ca să nu moară din pricina necurățiilor lor, dacă pângăresc Cortul meu care este în mijlocul lor.*” (15:31) Iar capitolul 11 se încheie: „*și fiți sfinți, căci Eu sunt sfânt; să nu vă faceți necurați prin toate aceste târâtoare care se târăsc pe pământ.*” (11:45) Yahwe coborâse în mijlocul lor. Evreii trebuia să înțeleagă sfințenia Sa, sfințenie total incompatibilă cu ce este necurat. Dumnezeu este Cel care definește ce este curat și ce nu este curat prin poruncile Sale. Evreii trebuia să priceapă sfințenia lui Dumnezeu, adică reacția divină față de tot ce înseamnă încălcarea poruncilor Sale. Și Dumnezeu îi ajută să priceapă această dimensiune a caracterului Său, făcând apel la necurățiile fizice, exterioare. Dumnezeu vrea să le educe simțurile spirituale și pentru aceasta se folosește de cele fizice. Pentru cineva

care s-a complăcut în păcat multă vreme în Egipt, îi este greu să priceapă de ce Dumnezeu urăște așa de mult minciuna, furtul, bârfa, etc. Ei bine, lecția lui Dumnezeu este: la fel cum voi aveți o repulsie naturală față de boli, mirosuri urâte, necurății trupești, la fel și Eu am o repulsie naturală față de tot ce înseamnă călcarea poruncilor Mele. Și, spre deosebire de noi, Dumnezeu nu Se poate adapta la mizerie și necurăție. Incompatibilitatea este totală și irevocabilă. Dumnezeu nu poate împărți același spațiu cu păcatul. De aceea, fie pleacă El, fie curăță păcatul, dar împreună nu pot conviețui.

Aceste capitole ne prezintă și cele trei cercuri ale sfințirii:

Sfințirea începe în viața mea. Însă, eu sunt responsabil și față de familia mea și comunitatea în care trăiesc. Nesfințirea celor de lângă mine mă afectează de altfel și pe mine. De aceea, eu sunt chemat nu doar să mă sfințesc, dar și să fiu un agent activ al sfințirii în comunitatea în care îmi duc viața.

Mă întorc puțin la capitolul 11 care deschide această secțiune. Cred că are un rol foarte important pentru dezvoltarea discernământului spiritual. Iată despre ce este vorba:

- ⇒ Dumnezeu îi vorbește evreului despre lucruri din viața de zi cu zi (despre alimente)
- ⇒ Evreul află că acestea se împart în lucruri curate și necurate
- ⇒ Evreul află că multe lucruri pe care le considera curate sunt o urâciune înaintea lui Dumnezeu și el trebuie să le privească ca necurate și să renunțe la ele chiar dacă îi plac foarte mult
- ⇒ El trebuie să fie foarte atent în viața de zi cu zi pentru a deosebi ce este curat de ce nu este curat, deoarece Dumnezeu este sfânt și nu suportă necurăția
- ⇒ Singurul criteriu, singura grilă prin care poate deosebi lucrurile curate de cele necurate este Cuvântul revelat al lui Dumnezeu

Analogia cu întreaga viață a evreului și cu universul moral al acestuia este evidentă. Dumnezeu nu consideră ca necurăție doar mâncatul dintr-un animal, ci orice încălcare a poruncilor Sale. De aceea, evreul este chemat să-și formeze un discernământ spiritual în toate domeniile vieții lui. Aceasta înseamnă să privească realitatea din jur prin ochii lui Dumnezeu. Dumnezeu, prin Cuvântul revelat, și nu el, definește ce este bine și ce este rău. De aceea, formarea acestui discernământ presupune renunțarea la propriile criterii de evaluare și însușirea celor revelate. Iar deosebirea lucrurilor curate de cele necurate trebuie însoțită de disponibilitatea de a enunța la ce este necurat, indiferent cât m-am obișnuit cu el, indiferent cât l-am îndrăgit și cât de mult îmi place. Sfințirea presupune lepădare de sine și suferință. Acest lucru l-am învățat din Levitic încă din primele capitole.

Concluzia capitolelor 11-15 ar fi următoarea: apropierea de Dumnezeu și trăirea în prezența Sa este posibilă doar dacă înțeleg sfințenia Sa, incompatibilitatea totală dintre prezența Sa și păcat, dacă învăț să deosebesc lucrurile curate de cele necurate și să urăsc necurăția așa cum o urăște El, și dacă mă depărtez de necurăție așa cum o face El.

Capitolul 16 deschide perspectiva asupra faptului că apropierea evreului de Dumnezeu Cel Sfânt este posibilă doar în baza unei jertfe viitoare, care va aduce o ispășire reală a necurățiilor și păcatelor lui Israel. Fără ispășire, evreul nici nu se putea apropia de Dumnezeu și nici nu putea trăi în prezența Sa. Dumnezeu îl iartă pe evreu, deși ispășirea nu este desăvârșită. Acest lucru este posibil, deoarece Dumnezeu Își asumă responsabilitatea soluționării depline a păcatului și o va face printr-o jertfă mai bună adusă de Mesia. (Isaia 53)

Și acum ajungem la **capitolul 17**. Capitolul 17 se pare că este un apendice la capitolul 16. El vine să întărească mesajul capitolului 16. Capitolul 16 anunță o ispășire viitoare, desăvârșită, însă doar pentru păcatele mărturisite la Cort. Pentru a întări acest mesaj extrem de important, Autorul adaugă capitolul 17 care subliniază tocmai următoarele două lucruri:

- ⇒ orice jertfă adusă în alt loc decât la Cort nu este primită (17:1-9)
- ⇒ ispășirea presupune împlinirea Legii: viață pentru viață și este posibilă prin principiul substituirii

Astfel, capitolul 17 vine să consolideze mesajul capitolului 16, și anume, că apropierea lui Israel de Yahwe este posibilă doar în baza unei ispășiri viitoare și desăvârșite.

Capitolele 18-20 nu ne mai vorbesc despre curățiri fizice, exterioare, ci despre curățiri care privesc universul moral. De fapt, curățirile exterioare erau un instrument pedagogic pentru a le dezvolta simțurile spirituale și ura față de păcat. Iar păcatul, în esența sa, se definește tocmai prin pervertirea universului moral. Curățirile exterioare îi învățau despre necesitatea curățirii interioare și morale. Dumnezeu dorește o societate cu relații sfinte în domeniul sexual, spiritual și social. Aceasta este adevărata curățire așteptată de Dumnezeu.

Importanța acestor porunci din aceste capitole este reliefată și de faptul că expresia „*Eu sunt Domnul...*” se repetă cel mai mult în această carte (în cap. 18 cel puțin de 6 ori, iar în cap.19 cel puțin de 15 ori!!!). Această repetiție în aceste două capitole îmi transmite mesajul că aici bate inima lui Dumnezeu. Oare ce ar putea însemna expresia: „*Eu sunt Domnul...*”? Mă gândesc la două variante de interpretare. Prima ar avea în vedere revelarea lui Dumnezeu și am putea avea următoarea reformulare: „Eu, Cel care vă dau aceste porunci, sunt Yahwe, Dumnezeul vostru...”. Cu alte cuvinte: „Să nu mă confundați cu ceilalți idoli, și nici cerințele Mele cu ale lor. Dacă vreți să-Mi slujiți cu adevărat, împliniți aceste porunci!”. Deci, sfințenia Sa se reflectă în mod special în aceste porunci, iar a fi sfânt ca Domnul înseamnă în primul rând a împlini aceste porunci. A doua interpretare vizează autoritatea divină și am putea reformula astfel: „Eu, care vă dau aceste porunci, sunt Domnul, Stăpânul, Împăratul Împăraților...”. Cu alte cuvinte, poruncile nu sunt facultative, ci trebuie luate în serios, deoarece sunt date de Însuși Creatorul Cerului și al Pământului.

Ambele interpretări evidențiază importanța aparte a acestor porunci și reprezentativitatea lor în ce privește caracterul și sfințenia lui Dumnezeu. Este o modalitate prin care Dumnezeu le atrage atenția asupra „lucrurilor mari ale Legii”, asupra lucrurilor care trebuie făcute mai întâi, fără ca celelalte (curățirile exterioare) să rămână nefăcute. Se evidențiază că adevărata roadă așteptată de Dumnezeu vizează curățirea părții dinlăuntru, o curățire de natură morală. Și în universul moral, roada așteptată este dragostea. De aceea, nu este la întâmplare că în capitolul 15 expresia „*Eu sunt Domnul!*” se repetă de cel puțin 15 ori!

Într-adevăr, roada așteptată de Dumnezeu într-o societate este dragostea, însă ea poate să apară de-abia după ce sunt eradicate cele două surse principale ale răului: practicarea perversiunilor sexuale și practicarea ocultismului. Lista de pedepse cu moartea din cap. 20 ne deschide ochii cu privire la gravitatea acestor două practici și cu privire la efectele lor catastrofale pentru o societate.

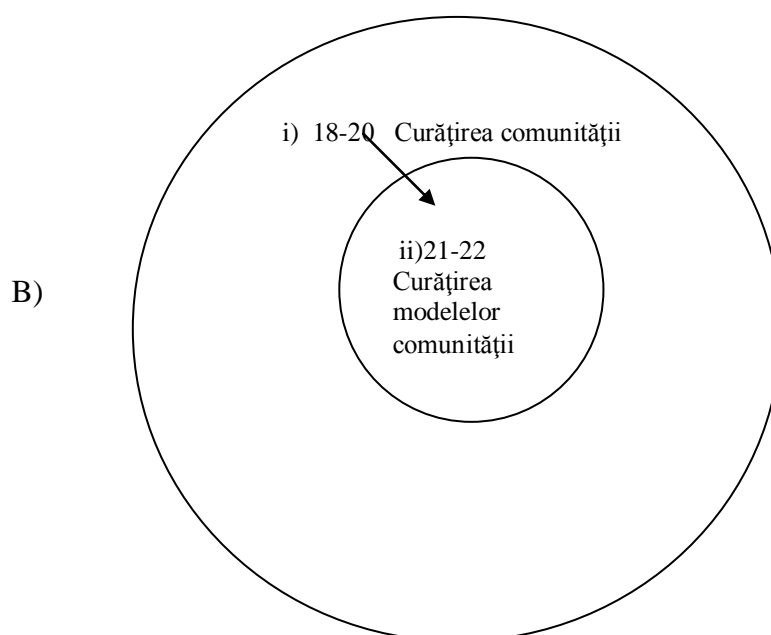
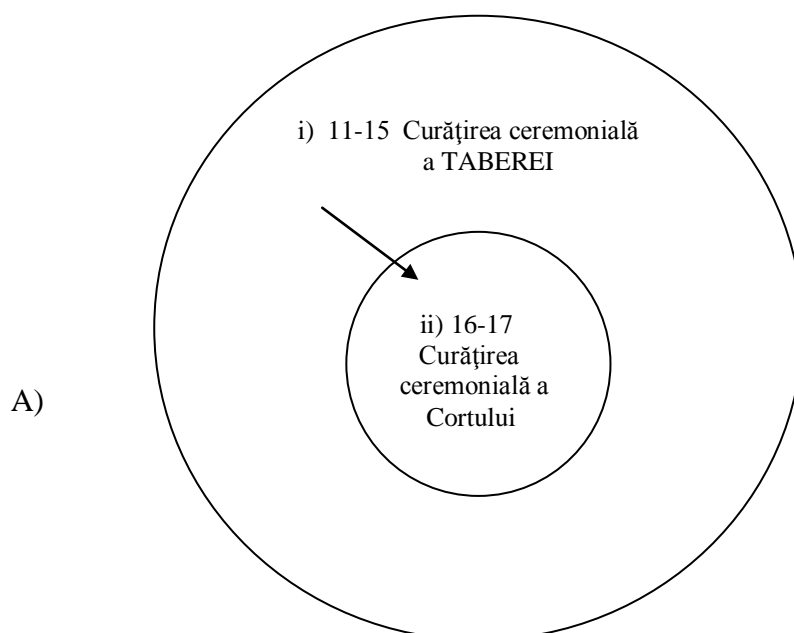
Capitolele 18-20 au o importanță cu totul deosebită în cartea Levitic. Ele ne ajută să deosebim lucrurile mari ale Legii de cele mai mici. Ele ne ajută să înțelegem că nu sunt suficiente doar curățirile exterioare și nici un scop în sine, ci mai degrabă, o pregătire a sfințirii morale, care are ca țintă dragostea. A fi sfânt nu înseamnă să împlinești un set de ritualuri și de reguli, ci înseamnă să trăiești în dragoste după ce ți-ai curățit viața de orice întinăciune morală. Iată ce ne spune Mântuitorul: „*Vai de voi, cărturari și Farisei! Pentru că voi dați zeciuială din izmă, din mărar și din chimen și lăsați nefăcute cele mai însemnate lucruri din Lege: dreptatea, mila și credințioșia: pe acestea trebuia să le faceți și pe acelea să nu le lăsați nefăcute!*” (Matei 23:23)

Capitolele 21-22 revin la condițiile inițiale: mijlocitorul și jertfa, și de această dată, nu mai insistă pe necesitatea existenței lor, ci pe profilul acestora. Atât preotul, cât și jertfa, trebuie să oglindească sfințenia lui Dumnezeu. Această cerință are o dublă funcție. Funcția practică și funcția pedagogică este aceea că preoții și jertfele trebuie să constituie un model de sfințenie pentru evreu. Preoții erau liderii comunității și slujba lor cuprindea mereu jertfe. Cheia sfințirii întregii comunități era sfințirea liderilor acestora. A doua funcție, cea mesianică, ne vorbește despre profilul Marelui Preot ce avea să vină și a Jertfei Sale. Cuvintele cheie sunt: „fără cusur”. Isus Hristos împlinește în chip desăvârșit profilul creionat de Vechiul Legământ.

Să privim din nou la cele patru mari subsecțiuni:

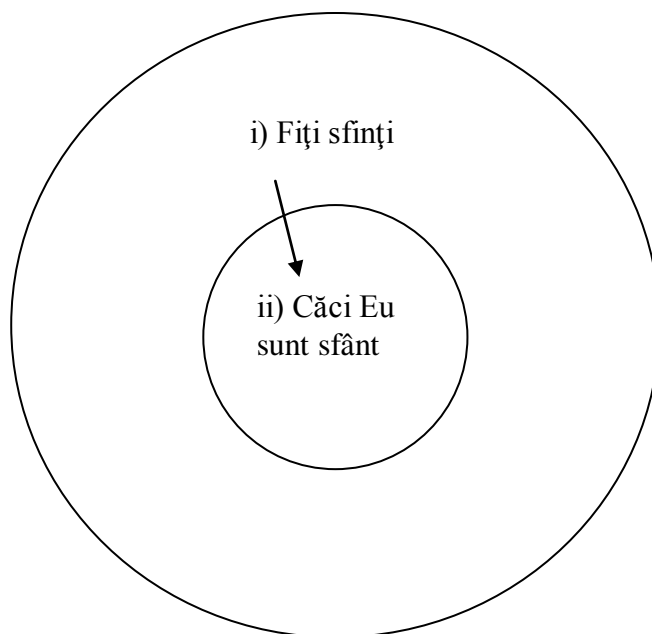
- 1) **11-15** → Curățiri exterioare prin care evreul înțelegea sfințenia lui Dumnezeu și ura Sa față de păcat
- 2) **16-17** → O sărbătoare specială prin care evreul înțelegea că apropierea sa de Dumnezeu este posibilă doar în baza unei jertfe viitoare mai bune
- 3) **18-20** → Porunci care evidențiau lucrurile cele mai însemnate ale legii și adevărata sfințire așteptată de Yahwe și anume, curățirea relațiilor sexuale, spirituale și sociale
- 4) **21-22** → Sfințenia lui Dumnezeu trebuia să se oglindească în preoți și jertfe, modelele întregii comunități

Este minunat modul în care se echilibrează toate aceste adevăruri. Este într-adevăr, o lecție dumnezeiască sfințenia lui Dumnezeu. Rămâne să analizăm mai profund ordinea în care aceste subsecțiuni sunt așezate. Este firesc ca să începă cu 11-15 și la fel de firesc ca 18-20 să urmeze după 11-15 (în 11-15 avem o lecție despre sfințenia lui Dumnezeu, iar în 18-20 sfințirea propriu-zisă așteptată de Domnul). Mai greu este să înțeleg locul subsecțiunilor 2 și 4. Obsev o posibilă paralelă sau simetrie:

Într-adevăr, 16-17 se potrivește mai bine după 11-15 deoarece prezintă tot o curăție exterioară, ceremonială, simbolică, și apoi, există această posibilă simetrie: ni se prezintă mai întâi sfințirea la nivelul comunității (i) și apoi, sfințirea de la Cort (ii). Mesajul ar fi:

- ⇒ Fiți sfinți (i), căci Eu sunt sfânt (ii), sau:
- ⇒ Fiți sfinți (i), după cum și Eu sunt sfânt (ii)

Într-adevăr, subsecțiunile 1 și 3 se focalizează pe sfințirea comunității, iar subsecțiunile 2 și 4 pe sfințirea Cortului și a celor de la Cort. Comunitatea este chemată la sfințire. Dumnezeu din mijlocul lor este atât motivul, cât și modelul sfințirii. Observ și faptul că expresia: „Fiți sfinți, căci Eu sunt sfânt” se găsește în carte în mod special în această a doua secțiune a cărții (cap.11-22).